

Politikai napilap.
Megjelenik (vasárnap és
ünneppnap kivételével)
mindennap délután
4 órakor.
Szerkesztőség és ki-
adó hivatal:
Via Ciotta 28.
Telefon sz.: 778
Szám 4 fillér,
vidéken 6 fillér,

FIUMEI HIRLAP

Előfizetési ár:
Helyben házhöz hordva
Egy hónapra . . . 1 k. 20 fill.
Negyedévre . . . 3 k. 60 fill.
Vidéken, postai szétkü-
désel:
Egy hónapra . . . 1 k. 80 fill.
Negyedévre . . . 5 k. 40 fill.
Hirdetési díj: Egy 4 ha-
sábos nonpareille sor 10
fillér. Hivatalos hirdeté-
sek egy sor 20 fill.

A képviselő ur.

Élénken foglalkoztat bennünket az a gyalázatos kijelentés, mit Fiume városának nemzetiségi képviselője, Zanella Rikárd tett a magyarosításról. Nehéz e kérdésről cikket írni; inkább szeretne az ember botot ragadni s azzal verni ki innen, a hazából, azt az embert ki magyar képviselői fizetésből él s aki mégis a magyar nemzet legszentebb tulajdona ellen hinti mérges eszméinek salakját. Ugy látszik, állami kötélygyárat kellene létesíteni Fiumében, ha minden gazemberét akasztófára akarnánk huzni. A fiumei nemzetiségi képviselő, Zanella Rikárd, végleg leszámolható a magyarság támogatásáról. Nem akad ma becsületes magyar polgár, ki pártfogásába venné; nincs mentése gazsága ellen. Kitért belőle a friuli kosaras vér. A magyar nemzetet gyűlölő, a magyar nyelvet üldöző.

Mért nem ébred már egyszer tudatára a magyar is? Miért nem ragad pallóst, hogy azzal minden hazaellenes gazembert kiverjen a haza földjéről? Mért nem nyitja már meg előttük a börtönt; mért nem ver kezükre bilincset? Ha nincsen hely a börtönökben, a rablógyilkosokat is szélnek kell bocsátani, hogy a Zanelláknak helyet adjanak.

A nemzetiségi képviselőkről tegnap nyilatkozott nagyon érdekesen gróf Andrassy Gyula belügyminiszter. Beszédét ezzel vezeti be: „Ma már megjött a tettek ideje ebben a kérdésben is“. Beszél pedig a nemzetiségi kérdésről. A belügyminiszter hangsúlyozta a minden józanul gondolkodó magyar ember elvét: „erőszakkal mi nem magyarosítottunk.“ Nem is tettük ezt soha. Állami tanítóink mindenütt csak a szigoruan vett köteleességüket teljesítik, mikor a magyar nyelvet tanítják s azon iparkodnak, hogy a növendékek megtanuljanak magyarul. Erre törekednek Fiumében is s ez ellen fakadt ki a fiumei nemzetiségi képviselő.

A következőket mondotta még gróf Andrassy Gyula: „Én különbséget teszek a nemzetiség zöme és a nemzetiségi párt közt. Én különbséget teszek a hü, békés állampolgárok között és az izgatók között!“ Kijelentette továbbá a belügyminiszter: „... a magyar államnak és a magyar kormányának kötelessége következetes kemény harcot folytatni a nemzetiségi politikája ellen. Ezeknek a politikája közveszélyes, államellenes...“

Gróf Andrassy Gyula nézetére támaszkodunk, mikor folytatjuk ezt a cikket a „mi“ nemzetiségi képviselőnk, Zanella Rikárd legújabb viselt dolga felől. Erőszakkal soha nem magyarosítottak Fiumében, ezt soha sem kísérelte meg senki. Nem is fogja. Azon vagyunk azonban törhetetlenül, hogy az állami tanítók kötelességeikben semmiképpen se zavartassanak semmiképpen ne akadályoztassanak. Fiumében egy nemzetiségi párt működik, az autonompárt, melynek egyik kreatúrája képviseli a várost a magyar parlamentben. Ennél nagyobb szégyen Fiumét soha sem érheti. Ez a képviselő Fiumében állandóan izgat a magyar állam törvényei ellen. Minden nap van rá példa. Hitványsága abban is mutatkozik, hogy a legnagyobb merényleteit a magyar állam ellen nemzeti szín burokból követi el. Olyan, mint az alattomos tengeri rák, mi csiga héjba fészkelődik, hogy áldozatára orvul lecsaphasson. Ennek az embernek a politikája közveszélyes az államra, Fiumére. A város polgárainak józan és független része már elvetette ezt a kalandort, még az alkotmánypárton a sor, hogy a nemzetiségi galád táborába vesse, nagyobbá és még szennyesebbé téve ezzel azoknak seregét.

A Fiumei Tanítók Egyesülete tegnap közgyűlést tartott s ezen is felszínre került a kérdés. Egyhangul elfogadták azt az indítványt, hogy a fiumei állami iskolákban ne legyen kötelező az olasz nyelv. Szóba jött azután Zanella kérdése is. Egy tanító, ki jelen volt, mikor Zanella lemarháza a magyarosító tanítókat, arra kérte a közgyűlést, foglaljon ezzel szemben állást. Az elnöklő Donáth Imre tanácsos azon megjegyzésére azonban, hogy ez nem tartozik a közgyűlés keretébe, a közgyűlés nem is érintette a kérdést.

Ezért a közgyűlést mi a leg-határozottabban kárhoztatjuk. Az elnöki székéből hallatszó intelem nem a felettes akarata akart lenni. Az nem is lehetett, mert közgyűlési tanácskozáson nincs állásbeli különbség. A felfogásokat respektáljuk s így nem érintjük ebben a kérdésben Donáth Imre tanácsos állásfoglalását, az valószínűleg a leg-tiszteletreméltóbb felfogásból fakadt, de ezzel szemben is az a véleményünk, hogy igenis, a tanítókérdés a sérelem s ha azt nem is veszik magukra, akkor is rajtuk szárad. Ámbár sokan vannak, kik a mi véleményünket

osztják. Bizonyítják a cikkek, mik a Fiumei Hirlap-ban megjelentek. S éppen ezért csodálkozunk a következő: újságban szabad véleményüknek adtak kifejezést; a közgyűlési teremben azonban hallgattak.

Nem hiszük, hogy ez azt jelenti, hogy ott más a véleményük, mint az íróasztaluknál. Okát csak abban véljük fölfedezni, hogy nagyon kényes helyzetben érezhetik magukat, mikor egyenesen a felettesük tölti be az elnöki tisztséget. Ez a helyzet a közgyűlést számos oly határozatra viszi, mit egyébiránt nem hoztak volna s hiszük is, hogy tegnap sem hallgattak volna, ha nem Donáth Imre ül az elnöki széken, ki egyébiránt nem tehet róla, ha benne, mint elnökben is a felettes miniszteri osztálytanácsost nézik. Elvégre Donáth Imre is feszélyezve érezné magát, ha mondjuk gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter véleménye ellen kellene kényes ügyben állást foglalnia. De az a véleményünk, hogy a miniszter nem is elnökölne hasonló esetekben. Az elfogultság számosaknak akaratlan vétke. Ezzel számolni kell s törekedni arra, hogy egy fontos határozatot ne fojtson gőzbe holmi formális akadály, vagy fölösleges aggodalom.

Mert meg vagyunk győződve arról, hogy a felmerült Zanella-kérdésben minden hazafias tanító egy véleményen van velünk, Donáth Imre tanácsossal élén, ki egész multját Fiumében a magyarosításnak szentelie.

Az autonompárt kudarcai.

1. Fölállítják a határrendőrséget;
2. A szabadhajózást nemzeti érdekből fejleszti az állam;
3. Fiume elvesztette mértékhitel-sítő hivatalát;
4. Az üzletek cégéirein a magyar nyelv is szerepelhet;
5. Az anyakönyvi hivatal magyar nyelven is kell vezetnie a magyarul nem tudó városnak.

Che cosa vuole?

L'abbiamo già detto; ci riesce penoso a trattare questo argomento; ma, come sempre, vinceremo ogni riluttanza per amore della verità.

Leggiamo nel giornale di via del Fosso uno strano articolo, con cui si tende a tenere ognora nell'illusione la popolazione e la si invita ad approntarsi non solo a comizi di protesta, ma pur anco a qualche cosa di terribile, di misterioso per ora, che — pare almeno — dovrebbe assicurare la vittoria. Non daremmo nessuna im-

portanza alle parole del giornale succitato, che abbiamo colto in menzogna tante volte, se non sapessimo che c'è pur dietro di lui un gruppo di persone che non sono, sventuratamente, senza influenza sull'animo di una parte della cittadinanza la quale, lasciata ognora d'illusioni, non sa rinunciare, e tiene vangelo le frotole che l'ameno giornale le va narrando.

Pur troppo parecchi continueranno a credere, anche dopo tutte le recenti esperienze, ad un uomo che, alla stretta dei conti, per quanto si spacciasse come unico per intelligenza e cognizioni, si è rivelato un cretino. Soltanto un cretino poteva scrivere la lettera che fu letta alla Rappresentanza. Ma noi continueremo a chiamare menzogne le bugie.

Prima di venire all'articolo suaccennato dobbiamo fermarci a quello di ieri (*), una brodolosa e sconclusionata polemica col giornale antifibio „Magyar Tengerpart“. In esso cerca scusare la menzogna impronta di aver detto accettato l'emendamento Nákó, mentre era stato respinto. Afferma cioè trattarsi di un errore di trasmissione telefonica. E ancora una bugia; poichè è ormai noto a tutti che il giornale riceve i dispacci dall'„A Tengerpart“. Ora questo giornale ha dato esatta la relazione sulla seduta della Camera dei Magnati, e bastava lealmente tradurla per dire la verità.

Una prova che il giornale di via del Fosso non ha telegrammi propri si è che oggi, poichè l'„A Tengerpart“, non uscendo i giorni seguenti alle feste, non ne ricevette, il giornale delle menzogne non né ha un solo; neanche l'annuncio delle sedute delle delegazioni e quello del discorso del trono! Per sventura poi il „Piccolo della Sera“ nelle domeniche arriva qui a mezzogiorno e non si può quindi giovare, perchè ormai tutti l'hanno letto. Al povero giornale di via Fosso non rimase altro quindi che cominciare e finire colla Cronaca, esempio unico dacchè esistono al mondo giornali, nell'Europa civile almeno, poichè non vorremmo garantire che giornali fatti sul modello presente di quello di via del Fosso se ne trovino in Russia e in Turchia.

E veniamo all'articolo: „Siamo pronti?“

Anzitutto indichiamo all'ammirazione delle genti questa gemma abbagliante di periodo: „Non sarà la nostra voce al deserto, che abilmente sfruttando potranno certi messeri svissare fino all'incredibile per i loro subdoli scopi?“

E' bene sapere che sotto l'anonimo autore del citato articolo si nasconde modestamente un uomo dell'avvenire, non maturo ancora alla gloria, ma già assai bene avviato. Ora è soltanto uno strenuo

(*) Questo articolo doveva essere pubblicato ieri.

e terribile paladino dell'autonomia e della lingua italiana, la qual ultima però non di rado invoca difesa contro lo strazio che le viene proprio da lui.

Malgrado ciò, siccome è un profondo filosofo egli c'insegna ognora cose nuove, ed ecco oggi ci apprenda come noi osiamo svissare la sua voce sino all'incredibile. Svisare la voce! l'avete mai inteso questo splendido traslato? Domani speriamo leggere nelle critiche musicali del giornale maestro di lingua e di stile espressioni come queste: La voce della prima donna ha un viso soave; quella del baritono ha un muso di cane; e così via.

Ma lasciamo gli scherzi. I certi messeri che travisano la voce delle Voce siamo noi, e naturalmente compiamo questa infamia che grida vendetta al cielo e alla terra a scopi subdoli.

Non chiederemo al futuro grand'uomo quali sarebbero cotesti scopi subdoli, perchè abbiamo fatto l'esperienza ch'egli a domande di questa natura risponde con profonde e filosofiche sciocchezze. Abbiamo però diritto di pretendere da lui che ci indichi un solo caso in cui noi abbiamo svisato la sua simpaticissima voce, anche sino al semplicemente credibile, poichè lasciamo al giornale esclusiva la superumana capacità dei prodigi, specie al suo grande eroe, che, superiore al buon Francesco d'Assisi che si faceva ascoltare e applaudire dai pesci, si fece applaudire, gridare *eljen*, stingere la mano in segno di ammirazione della sua eloquenza dagli onorevoli seggi dell'aula parlamentare.

— Siamo Pronti? chiede la Voce da noi vigliaccamente svisata. La risposta non è ancora venuta, ma verrà e allora, allora... **vedremo!** Magnifico gesto, questo atto glorioso di sfida della Voce clamante al deserto.

Un nostro speciale corrispondente ci scrive da Budapest che generalmente si nota nei membri del governo una preoccupazione di cui non si conosce la ragione. La ragione però la sappiamo noi.

— Che accadrà mai pensano dolorosamente gli illustri statisti, che accadrà del nostro paese il giorno — pur troppo non lontano — in cui la Voce clamante al deserto sarà pronta?

A marha.

Marha bizám szeretve tisztelt képviselőnk, szerint mindenki, aki Fiumében magyarosítani akar. Megmondta véleményét kerekén a friuli. Egy deputációnak.

A tanítók országos bizottságától egy körirat érkezett a fiumei állami elemi iskolai tanítókhoz, melyben felszólítják őket, hogy kérjék fel képviselőjüket fizetésemelési ügyük pártolására. A tanítók — mert hát sürgős a dolog — hamarosan megválasztották a deputáció három tagját s a mult hét valamelyik napján feketébe vágván magukat, mentek vigan ama korszói ház felé.

Nagyon rosszul teték. Azt a köriratot bizonyosan megkapták a karánsebesi állami tanítók is, de az is bizonyos, hogy azok nem mentek el Russu Sirianu Jánoshoz, meg Siriu Demeterhez. De hát a fiumei tanítók azt gondolták, hogy Zanella mégis csak másfajta, mint említett latin vérrokonai. Keservesen csalódtak.

Nagyuri leereszkedéssel fogadta őket. Abban a pózban, melyben naponta bá-

multatja magát a mulókkal és sartorellákkal. Nagyuri grandezzaival biztosította őket jóindulatáról s a küldötség már-már azt hitte, hogy nem is olyan fekete az ördög, mint a milyenek a „Fiumei Hirlap“ festi. Hiszen ez magyar képviselő, hiszen ez ur! . . .

Vakard meg az orosz s megtalálod alatta a tatárt. A küldötség egyik tagja megtalálta vakarni Altessát, kiejtén előtte ezt a szót: *magyarosítás*. Egy pillanat és eltűnt a magyar képviselő, eltűnt az ur s az elképedt deputáció előtt ott állt az irredentista agitátor, a friuli paraszt: *összemarháztá a deputációt*.

Összemarháztá direkté. Mert mi más az, azt mondani embereknek, a kiknek kenyerük a magyarosítás: aki Fiumében magyarosítani akar, az marha. Hogy ezt a kijelentést a magyar miniszterelnök szájába adta, az mellékes körülmény. Egy hazugsággal, egy rágalommal több vagy kevesebb, az már Zanella Rikárdnál nem számít. Ő még tévedésből sem mond igazat soha.

Denique a deputáció megkapta, a mit keresett. Szinte kedvem volna azt mondani, hogy ugy kell neki. Hogy tudtak leereszkedni ő, a becsületes, munkás, magyar tanítók ehez az elcsapott tanítóhoz, ehez az utcai bohóchoz?

No de legalább megtudták, hogy mi a különbség Russu Sirianu János és Zanella között. Mert van. Körülbelül az, ami a bátor pusztai betyár és a bujkáló, sunyi, alattomos tolvaj között. Az az oláh azt mondja Lugoson, hogy ő gyűlöli a magyart s azt mondja Budapesten is. Micsoda cimboraszói magasságban áll az az oláh e felett a Triesztbe táviratkozó, Corriera della Sera-ba firkáló, magyar tanítókkal pimaszkodó irredentista felett, aki Budapesten hazafi! Altessa, ha önre gondolok, az iránt az oláh iránt, aki alatt nyög a magyar föld, mert ápolnia kell, holott jobb szeretné eltakarni, az iránt az oláh iránt némi tiszteletet érzek.

S ha arra gondolok, hogy ezt az alakot magyar tanítók tették emberré! Pardon, azzá nem, csak képviselővé . . . Mikor megtanították őt magyarul, már t. i. amennyire ez lehetséges volt. Mert friuli agyvelejét nem cserélhették ki jobbal, abba pedig a tárgyas és tárgyatlan ragozás már nem ment bele. Mindegy; gyalázatos rosszul, de mégis csak beszél magyarul; a tanítók magyarosító munkája egy kis részben sikerült nála. Enélkül nem lenne ma a magyar kikötő város képviselője.

Az lett és most fizet volt tanítói munkájáért. Annak idejében tandíjmentes volt, nem fizetett, hát most fizet. Friuli módon, lemarházással. Altessa, ez stilszerű, ezt vártuk öntől.

Ha ezt az embert csak egy pillanatra szabadon bocsátotta volna az az örült nagyzási hóbort, mely állandóan fogva tartja minden gondolatát és hogyha azt az egy pillanatot arra szánta volna, hogy meggondolja, mi lenne ő most, ha nem lettek volna itt férfiak, akiket a magyar állam azért küldött ide, hogy magyarosítsanak s akik meg tudták tanítani, úgy ahogy, még őt is a magyar nyelvre, bizony nem fogadta volna úgy a magyar tanítókat. De hát nem gondolt arra soha, hogy mi lenne ő ma csekély magyar tudása nélkül.

Talán vasuti kihordó lenne és járná a házakat a piros cédulákkal, mint járta az öreg friuli ember. És megsüvegelné a tanítókat, akiket a minap lemarházott. De azok nem marháznák le őt, mert azok jómodoru uri emberek. Talán vasuti kihordó lenne Altessa.

Vagy hogy az se, mert ma már annak is csak magyarul tudó embert alkalmaznak. Ebben az esetben nem maradna számára más, mint ősei foglalkozása, a kucséberség. Vagy a kosarasság. Vagy a

köszörűség. Amelyek valamelyikéhez, ha így folytatja, remélem, hogy még vissza fog térni.

Aztán ez az alak vágja az egész fiumei magyarság szemébe undok lelkének sarát azzal a szóval, hogy „marhák“. Igen, az egész magyarság szemébe. Mert ha marha az, aki magyarosítani akar, duplán marha az, aki tényleg magyarosít. Már pedig nincs itt magyar ember, aki ne magyarosítana Fiumén. Ha végig megy az utcán becsületes, nyílt magyar arcával, ha hangzik az ajkán, felesége ajkán, gyermeket ajkán az az édes szép nye v, amelynél nincsen szebb kerek e világon, már magyarosít. Hozzájárul a magyar kikötő városnak ez idő szerint még igen gyenge, de már konstatalható, s évről-évre erősödő magyar színezetéhez. Tehát képviselője szerint marha.

Bizony mindnyájunknak mondta azt szeretett képviselőnk, amit a tanítóknak mondott. De nehogy valaki sértve érezze magát általa. A világért sem. A Zanellák nem sértenek. A dolognak erről az oldaláról nem volna érdemes beszélni, de a másik oldalát igenis leszögezzük. Azt, hogy Zanella ezzel a kijelentésével kimutatta a foga fehéret. Ilyesmit csak a legeszeveszettebb magyargyűlölet adhat valaki szájába, pláne egy deputációt fogadó képviselő szájába. Altessa egy önfelelt pillanatában letette az álarcot, láthat mindenki tisztán. És ha még ezután is akad magyar ember, aki ezzel a fráterrel szóba áll, vagy éppen akár milyen alkalommal rá szavaz, hát akkor igaza volt Zanellának. Persze nem egészen, csak részben. Némely magyar marha. Hiszem, hogy nem akad olyan.

Mi pedig, magyar tanítók, ez után a kis incidens után menjünk szépen a magunk utján. Előttünk a gyönyörű perspektiva: a fejlett iparral és kereskedelemmel bíró Magyarország virágzó kikötője, Fiume, melynek polgárai a mi édes nyelvünkön közvetítik az ország tengeri kereskedését és nem a németen többé. Anyanyelvüket, ha az nem magyar is, szabadon művelik, de az állam nyelvét tudják.

Ez a perspektiva előttünk, mögöttünk a magyar állam hatalma, a magyar faj ereje. És minket aker Zanella terrorizálni? Mert azt akarta, azért mondta, hogy Wekerle majd ráncba szed bennünket. Ugyan, ugyan, csak nem? Az ilyen apróságokon, mint Zanella Rikárd, egyszerűen keresztüllépünk, vigyázva, hogy a cipőnket be ne piszkoljuk és megyünk a cél felé tovább. Ugy-e kártársak?

Egy magyar tanító.

A véka alól.

Az ezüst koszoru.

A Rákóczi-ünnepség előtt mozgalom indult meg egy fiumei állami iskolában, hogy *ezüst koszorut* helyezzenek Rákóczi ravatalára. A kezdeményező iskola nem akarta egészen a maga dicsőségére összegyűjteni a koszoru árát, e véghől irás útján értesítette a községi iskolákat is, hogy csatlakozzanak a derék csapathoz, mely a legnagyobb szabadsághős emlékének ezüst koszorúval akart áldozni. A fiumei községi iskolából az a válasz érkezett a magyar nyelvű levélre: *Nem ismerjük ezt a nyelvet*. Ezt a kérdést most nem érintem. Arról sem szólok, hogy illendő lett volna a községi tanítóknak lefordíttatnia az állami tanító, kollegájuk levelét. Más akarok megróni. A koszoru árát összegyűjtötték az iskolákban. Az ezüst koszoru drága levelei a *diákság* pénzén szerezettek. Az ezüst koszoru tehát a diákság szép emléke volt Rákóczi koporsójára. Megtörtént azonban mégis,

hogy a diákságtól elűtötték az érdemet azzal, hogy a koszorura dr. *Mály Ferenc* gimnáziumi tanár vésette rá hangzatos nevét. Mi címen? Tá azon, hogy tagja a hazaáruló autonompártnak? . . . Ugyan, mondja tanár ur! Nem szégyenli magát, hogy más tollával ékeskedik? A diákokkal gyűjtet *pénzt* egy szép ezüst koszorura és azt Rákóczi szelleme előtt magáénak vallja. Ön, a tanár, csunya módon cserben hagyta tanítványait! Vajjon he mehet-e a tanterembe pirulás nélkül? Nem csörögnek-e rémesen lelki füleibe a diákság kiadott garasai, mit az ozzonna-pénzükből raktak össze a nagy magyarnak? És ön, a nem nagy magyar, meghamisítva adja át Rákóczi emlékének. Vajjon, ha ezért a tettért fegyelmet kap, reá borítja-e az arról szóló bizonyítványt Rákóczi hamvvedrére? Lekaparja-e körmeivel az ön „*Dr. Mály Ferenc*“ nevét a diákság ezüst koszorújáról, a mihez önnek — ha adott is az árához néhány fillért — annyi köze van éppen, mint egy szekundás tanítványának! Még a saját nevét is a diákság pénzén róttá arra a koszorura!

„Cinematografo“.

T. rendőrség!

A Fenice szinkörben jelenleg esténként a „Cinematografo“ működik. T. cimed nyilván tud erről, mert estéről-estére ott látom alkalmazottjait mulatni a bemutatott képeken. A szerény nézetem, hogy a rendőröknek nem az a hivatásuk a színházban, hogy mulassanak. Még akkor sem, ha a nagyérdemű publikum mulat is önökön. Az önök hivatása többek között az, hogy őrködjenek a rendre. Erre most nincs panasz; de kötelességük őrködni a közérkölciségre is. Ezért a figyelmeztetés. A „Cinematografo“ naponta bemutat egy sereg jelenetet, mi a körül forog, hogy egy berugott ember belevarratja magát egy szalmazsákba, mit mennyasszonyi hozományul vesznek meg. A jelenetek nagyon mulattatók, épp csak a legutolsó kép haragítja meg az embert. Tele van a Fenice fiatal lányokkal és fiukkal. Pirul az ember, mikor a legizléstelenebb képet tárják fel s hogy a kép bemutatását meg nem tiltják, azzal még a színház tulajdonosainak is ártanak, kik így sok családtól esnek el, melyek nem akarják gyermekeiket „fekete esté“-re vinni. Az említett panaszt a t. rendőrség figyelmébe ajánlja

Véka Alól s. k.

Il Conto consuntivo comunale pro 1905.

Ci si tacerá di libello, come è l'abitudine di questi Catoni, quando si sciorina la verità loro in faccia. la qual cosa non piace ad essi come non piace ai gufi la luce del sole: notte, tenebre, ecco quello che ci vuol per costoro! Però nutriamo fiducia che si troverá qualche onorevole il quale non abbia timore di chiedere spiegazioni in merito ed esigere la verità circa i Forni crematori, poche parole: Spese ed incassi!

Siamo certi che l'on. Bruss, unico che si prende a cuore le cose cittadine, perchè figlio di popolo, e che ama davvero il suo paese senza secondi fini, avrà il coraggio di alzare la voce e non si dichiarerà soddisfatto da qual-

che leguleia, loiolesca o sibillina risposta da potersi interpretare in più modi, pari a quello del famoso oracolo di Delfo.

Siccome però oggi non siamo più al tempo degli oracoli e si potrebbe con somma facilità cadere nel famoso: *Porta, patens esto, nulli claudaris honesto*, che per un solo punto, fece perdere la cappa al buon Martino, decano dell'abbazia di Ariello. All'erta dunque!

Prima di passare alle straordinarie accenneremo ancora a due piccoli sorpassi, che per noi hanno del problematico, i quali sarebbero:

1. Alla rub. III pos. 1 sudd. p. (pagine 58 e 59) *illuminazione per la polizia* si preventivarono Cor. 2800 nel mentre se ne spesero Cor. 4647.35, quindi in più Cor. 1845.35 e ciò a cagione, come si rileva dalla relativa osservazione, che:

„La cifra assegnata in preventivo non bastò al bisogno causa il forte consumo di corrente elettrica per l'illuminazione notturna dei locali della polizia centrale e locali d'appostamento.

A copertura del sorpasso venne con Dto dd. **21 febbraio 1906** N. 1339 assegnato il credito suppletorio di **Cor. 2200.**“

2. Al titolo VII A, numero di posizione 19, sudd. b (fogli 84 ed 85) e precisamente *pell'illuminazione degli edifici scolastici*, si stanziava la somma di Cor. 900 ed in quella invece vennero esborse ben 1469.10 la qual cosa generò un sorpasso di **Cor. 569.10**, a copertura del quale venne assegnato il credito suppletorio di **Cor. 850**, con Dto di data **5 febbraio 1906** N. 1338.

Davvero che questa è incomprendibile! Se queste due partite ebbero a soffrire un sorpasso, di ciò avranno dato cenno già nel mese di novembre, ed allora si doveva chiedere il necessario credito di supplemento; ma non avendo ciò fatto in tale turno di tempo, bensì nell'anno susseguente a quello cui si riferisce la gestione amministrativa, in quest'epoca si doveva esser certi dell'avvenuto sorpasso e non commettere la corbelleria di chiedere un credito di copertura maggiore, alla prima partita di Cor. 352.65 ed alla seconda di Cor. 280.90!

Non sarebbe stato meglio, molto meglio a non chiedere crediti di sorta, e nello spazio riserbato alle Osservazioni inserire la stereotipica sacramentale frase:

„*La sanatoria pel sorpasso viene chiesta colla presentazione di questo bilancio!*“

Tanto fa... già nessuno dei rappresentanti lo legge ed anche agli occhi di chi comprende qualche cosa e pure lo legga, si salva la capra ed anche i cavoli.

Facciamo punto per ora, in attesa di fare iu chiusa delle altre osservazioni ed andiamo a posare lo sguardo alla rubrica XII pos. 2 sudd. a *Straordinarie Idrauliche*, (pag. 106-107) là ove dice: *Canali e pozzetti nello smaltimento delle acque nonchè inerenti opere idrauliche.*

Questa partita alla chiusa del-

l'anno presentò un avanzo di Cor. 1440 il quale viene giustificato coll'asserzione che:

„Il risparmio deriva dal fatto che la partita ordinaria bastò al bisogno.“

Breve, conciso, laconico... convincente forse per tutti, ma non già per noi! Perchè, ci si tacerà di curiosità, ma... saremmo, lo confessiamo, curiosi di sapere quale sia nella parte ordinaria, la partita omonima che bastò al bisogno?

La suddivisione è un po' più in giù: *Canalizzazione della via Belvedere*, dà per risultato un sorpasso di Cor. 5375, importo *bello e rotondo*, ciononpertanto non fa mestieri lo sgomentarsi, perchè:

„Il sorpasso è figurativo poichè trova compenso nei contributi dei proprietari di case quale tassa d'uso, che come introito sono comprese a R. X pos. 3.“

Anche qui fa d'uopo muovere un petto, come dicono i curiali, e cioè: Per quale ragione far apparire, un sorpasso, sia pure figurativo, in una parte appartenente al prodotto, nel mentre che questo lo si può registrare fra i titoli non appartenenti al prodotto.

Questa registrazione figurativa non è dello stesso genere della *pigione figurativa*, la quale deve ferire la parte appartenente al prodotto; epperò doveva senz'altro apparire fra le partite transitorie ovvero di Giro come lo chiamano, incassi o spese che in verun caso ed in veruna maniera influiscono mai sul bilancio.

Ancora un'interrogazione: Se la maggior spesa ammontò alla *rotonda* cifra di Cor. 5375 per qual motivo il credito suppletorio si fa ascendere a Cor. 5375.51? come c'entrano i centesimi 51 in più?

Che bisogno v'è dei crediti suppletori per somme figurative? Per i biondi mustacchi del nostro superuomo! noi non comprendiamo un acca, e se non troviamo una buona Arianna che ci dia un filo, chi sa se e come ne usciremo da simile labirinto.

(Continua)

HIREK.

— **Egy attasé balesete.** Párisból jelentik: Gautsch báró magyar-osztrák nagykövetségi attasé, a volt osztrák miniszterelnöknek fia, tegnap este a Concorde-téren szerencsétlenül járt. Kocsija összeütközött egy automobillal és Gautsch báró több sérülést szenvedett. Az automobil fűtőjét letartóztatták.

— **A görög király Rómában.** Rómából jelentik: A kapitóium előtt elterülő téren, amely gyönyörűen ki volt világítva és disztive, a görög király tiszteletére tegnap fogadás volt, amelyen megjelentek: az olasz királyi pár, a görög királyi pár, Helena szerb hercegnő, Vera montenegrói hercegnő és Mihalovics Mária negyhercegnő. A fejedelmi vendégek este 10 órakor érkeztek a közönség lelkes óvációjára közepette. A csapatok tisztelegése után az uralkodók a polgármester és helyettese által üdvözölve, körüljártak a termekben és cerclét tartottak. A fogadáson jelen voltak a miniszterek, a diplomáciai kar és az állami főméltóságok. Az uralkodók 11 órakor visszatértek a Quirinalba.

— **A mattuglie—Iovranai villamosvasut.** Az osztrák miniszterium engedélyt adott az Abbazia—Mattuglie állomástól Voloscán és Abbazián át Lovranáig vezetendő villamosvasut kiépítésére. A koncesszió szerint az engedélyesek kötelesek a villamosvasutat e hó 12-től számítandó két éven belül üzembe helyezni, a katonai altiszteket és küldönköket szolgálatban ingyen szállítani. A postaszállítmányokért és a postai közegek szállításáért a vasut bizonyos meghatározandó kártalanítást kap. A koncesszió 50 évre szól, de az államnak joga van a vasutat bármikor kisajátítani. Az engedély lejártá után azonban a villamosvasut az állam tulajdonába megy át.

— **Apró hírek. A hasznos madarak védelme.** Apponyi Alaert gróf kultuszminiszternek tudvalevően egyik legelső intézkedése volt, hogy a hasznos madarak védelmének terjesztése érdekében elrendelte, hogy minden esztendőben egy napot az iskolák a madarak védelmének szenteljenek. Most Darányi földművelésügyi miniszter november 30-ikára értekezletet hívott össze a melyen a madárvédelem további fejlesztéséről, a hasznos és éneklő madarak oltalmásáról és szaporodásának előmozdításáról lesz szó.

Dr. Keszthelyi Péter Szusákon lakik a 68. számú Ruzsics-féle házban. Telefonszám 499. Rendel délelőtt 11-től 12 és félóráig és délután 2—4ig.

TÁVIRATOK.

A Ház ülése.

Budapest, nov. 27. A képviselőház mai ülését **Justh Gyula** elnök nyitotta meg d. e. fél 11 órakor.

Polónyi Géza igazságügyminiszter a bírói és ügyészi törvényre vonatkozó nyilatkozata után a költségvetés részletes tárgyalása keretében a belügyi tárca költségvetésének egészségügyi tétele került tárgyalás alá.

Bakonyi Samu képviselő az alkotmánybiztosítók kibővítését látja szükségesnek. Elnök figyelmezteti, hogy a tárgynál maradjon, mire közte és Bakonyi között kisebb szövíta támad.

Erber Antal képviselő az orvosok csekély számát, a türethetetlen kórházi állapotokat a munkás lakásokat és a községek ivóvíz-kérdésének rendezését teszi szó tárgyává.

Az ülés d. u. 2 órakor még folyik.

A fiumei anyakönyvi hivatal nyelve.

Budapest, nov. 27. Gróf **Andrássy Gyula** belügyminiszter rendeletet adott ki, mely szerint az anyakönyvi könyvek Fiumében 1907. év kezdetétől magyar és olasz nyelven vezetendők, az anyakönyvi bizonyítványok pedig a felek tetszése szerint magyar vagy olasz nyelven állítandók ki.

A cégtáblák feliratai.

Budapest, nov. 27. Olvasóinknak már beszámoltunk arról, hogy a belügyminiszter a reprezentanza ama hazafiatlan határozatát, hogy csak olasz feliratu cégereket használhassanak a fiumei kereskedők, megsemmisítette.

Most a következő hivatalos jelentés érkezik:

— A fiumei városi képviselőtestület határozatát, mely szerint a fiumei kereskedők cégtábláikon elsősorban olasz nyelvű feliratot tartozni, a belügyminiszter megsemmisítette.

A marokkói zavar.

Páris, nov. 26. A Temps hivatalos jelentés közli, a mely szerint a kormány sulyt vet arra, hogy a marokkói vizeken újabb fajta hajói cirkáljanak. A hajók elutazásának ideje még nincsen megállapítva. A Live szállítóhajó fogja kísérni a hajókat és szükség esetén Algirből és Oranjából francia csapatokat fog Marokkóba szállítani. Franciaország és Spanyolország ezidő szerint a Marokkóban szükséges intézkedésekről tárgyal. Mihelyt az erre vonatkozó megállapodást írásbelileg megszövegezték, az Algézirásban képviselt hatalmakat értesíteni fogják megállapodásaikról. Azt hiszik, hogy ez ellen senkinek se lesz kifogása. Több hatalom előzetesen már beleegyezését adta a megállapodásokhoz. A Franciaország és Spanyolország által tervezett akció a körülmények szerint fog igazodni. Először csak hadihajókat fognak kiküldeni, a melyeken mintegy nyolcszáz ember lesz. Ha a helyzet szükségessé teszi, ezer-ezerkétszáz katonát fognak partraszállítani. Semmiesetre sem fognak mostanában valamely marokkói helyet megszállni. A partra szállított csapatok földadata volna, hogy a tengeri basát támogassák és **Rajzuli** által megindított tekintélyét helyreállítsák. Sem a francia, sem a spanyol lohogót nem fogják kitzúzni. A hivatalos jelentés végül hangoztatja, hogy csak ideiglenes intézkedésekről van szó, a melyeknek megtételére talán nem is kerül a sor. A két kormány éppen azt akarja elkerülni, hogy esetleg a gondatlanság vádjával illessék.

Osztrákellenes tüntetés Belgrádban.

Belgrád, nov. 27. Tegnap a szerb újságíró egyesület tiltakozó gyűlést tartott A gyűlésre okot Kobasica és Bosztics újságíróknak Szarajevóból történt kitiltása adott. A gyűlésen, mintegy ezer ember, legnagyobb részét főiskolai hallgató vett részt. A boszniai és hercegovinai országos kormány ellen irányuló határozati javaslat elfogadása után a gyűlésen résztvevők végigvonultak az utcákon Körülbelül négyszáz fiatal emberből álló tömeg a magyar-osztrák követéség épületéhez vonult s az egész uton folytonosan gyalázta és szidta Ausztriát. A London-szálló előtt lovasrendőrök elzárták az utat, úgy, hogy a tüntetők nem tudtak a követéségi épülethez eljutni. A tömeg ezután széteszloff. A követéségi épületet csendőrök őrizték.

Le messe in suffragio dell'anima della defunta

Maria Elisabetta Ved. Minach nata Mohovich

verranno celebrate Giovedì 29 corr. alle ore 10 ant. nella Chiesa degli Agostiniani.

La Famiglia.

Kőbányai polgári sör

az „Europa“, „de la Ville“, „Hungaria“ szálloda éttermeiben, a „Magyar vendéglő“, „Città di Pisino“, „Leon d'oro“, „Trattoria alla Bonavia“ és több más nevesebb vendéglőben és kávéházban kapható.

VEGLIACH A.

Bádogos műhelye

— FIUME —

VIA CIOTTA 12. (az udvarban)

Elvállal mindenféle a szakmába vágó munkákat, javításokat stb. legolcsóbban, úgy a városban mint a vidéken. Tervezeteiket ingyen és bérmentve küld. Fűrődökadakat kölcsönöz.

Bühnenausbildung

übernimmt ein ehem. Mitglied der Meininger Hofbühne (Bei Beendigung des Studiums sofortige Engagement-Vermittlung). Privatstunden in u. a. ausser dem Hause. Näheres: Abbazia, Reichsstrasse, 26, I. Stock bei Mathilde Seeburg.

Csima Sándor

az Ilona-fürdő volt fürdőmestere Fiume, via dei Molini 1. sz. I. em (Ružić-féle ház.)

Tyukszeműtő és masszírozó.

Neje masszírozónő. Ajánlja magát a n. é. közönség becses figyelmébe.

Telefon szám 686.

Il callista**Alessandro Csima**

ha aperto in casa Ružić Via dei Molini, I piano un

Ambulatorio da callista e massaggiatore per signori.

Il massaggio alle signore verrà fatto dalla sua consorte. Telefono 686.

Fiatal ember,

ki a magyar és német nyelvet bírja, hivatalozgái vagy bármely állást keres. Cim a kiadóhivatalban.

ABBAZIA,

„Nemzetközi Hálókocsi Társaság“

fürdőtelepe egész éven át nyitva.

Iroda: Stefánia szálloda.

Sürgöncim: Kuranstalten Abbazia.

Egészen új berendezés. A fürdőigazgatóság összes épületei renoválva és a leg-elegánsabban újonnan bebútorozva. Lift, villamos világítás, meleg- és hidegvízvezeték, tengerifürdők. A fürdőigazgatóság épületei: Stefánia szálloda, Quarnero szálloda és kávéház, 1-ső 2-ik és 3-ik számú dependance, Amália, Angiolina, Flóra, Laura, Mandria, Slatina villák stb.

A társaság szállodái a fürdőhely központjában, a híres babérdőben a tengerparton, a legnagyobb, e nemben egyedülálló kényelmet nyújtják. (Angiolina tengerifürdő a Quarnero szálloda mellett, Lajos Victor főherceg meleg tengerifürdő és gyógyfürdő a Stefánia szállóval és a 2-ik számú dependanceval közvetlen összeköttetésben.)

A Quarnero kávéházban, a Glacier pavillonban, a Stefánia szálloda télikertjében és nagy éttermében naponta hangverseny. Az elegáns nagyközönség találkozó helye.

A legjobb hírű konyha. Saját borpince, 25 féle francia pezsgő. Nagy társalgóhelyiségek, olvasóterem, zeneterem, játéktér, télikert, jól szellőztetett magas étterem nagy kiterjedésű saját park, gyönyörű kilátással a fiumei öbölre (Quarnero) és a szigetsoporra (Veglia, Cherso).

A Stefánia szállodában minden nyelven beszélnek. Tudakozódásra szíves készséggel válaszol a „Nemzetközi Hálókocsi Társaság“ fürdőtelepeinek igazgatósága.

Abbazia Stefánia szálloda.

Tüchtige

Wiener haus schneiderin empfiehl sich den werten damen. Anna Depetris, Fiume Sušak, Strossmayerova ulica 60 III. Stock.

Hol vesszük a legizlésebb és legolcsóbb ékszereket?

Engelsrath J.-nél

Fiume Adamich-tér és Abbazia, villa Stiglic, szemben a vásárcsarnokkal.

Arany, ezüst, drágakő és régészeti áruk legnagyobb raktára.

Órák, moretti különlegesség, fiumei és abbaziai emlékek.

Legolcsóbb árak.

Saját műterem órák és mindenféle ékszerek javítására, átalakítására és készítésére.

Telefon sz. 758.

Fentartott hely a Fiumében levő

„ALLA SALUTE“

gyógyszertár

részére; Dr. MIZZAN A.,

az „ADRIA“ palotával szemközt. — Telefon 385,

A gyógyszertár ajánlja magát minden orvosi rendelést azonnal és exakt elkészíteni. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek, stb. stb.

Alessandro S. Szántó

Via Governo 14 - FIUME - (Corso) Telef. 46.

Higiéniai-, gummiáru-, orvosi és orthopediai műszer, kötszer, gummi-harisnya, toilette cikk és illatszer üzletét megnyitotta.

Orvosi és orthopediai műszerek gyorsan és mérsékelt árban javíttatnak.

Ha aperto il suo negozio con grande assortimento

Articoli Igienici, di Gomma, Strumenti Chirurgici ed Ortopedici, Be..daggi, Calze elastiche, Articoli da Toilette, Profumerie, ecc.

Si assumono riparazioni di Strumenti Chirurgici ed Ortopedici.

Jutányos áru butorok!

FIUME, Via San Vito 3, 5, 7.

CAMERA RIKÁRD

Stopár G.-cég képviselője. — Fiume.

2 ágy (egy helyre való).....	18.— frt	Egyszerű teljes szobaberendezés, fényes gör. stílus	100.— frt
2 éjjeli szekrény.....	12.— ”	Teljes szobaberendezés, fényes görög stílus, márványdiszszel	125.— ”
2 szekrény (Chiffon).....	26.— ”	Teljes szoba - berendezés, matt, ó-német stílus, márványdiszszel	145.— ”
1 mosdó-szekrény.....	3.20 ”	Konyhakredenc	13.— ”
1 asztal.....	3.50 ”	Konyhaszekrény 4 fiókkal	16.— ”
1 tükör.....	1.50 ”	Ágyrugany	5.— ”
1 kép.....	2.— ”	Osszecsukható vaságy gummival	11.— ”
4 szék.....	3.50 ”		
1 köpő áda.....	—80 ”		
1 törülköző-tartó.....	—80 ”		
teljes szobaberendezés	71.— frt		

☛ Fa-ágy, fényes (egy helyre való) ruganyval 14.— frt. ☛

☛ Hirdetések felvétetnek a „Fiumei Hirlap“ kiadóhivatalában. (Via Ciotta 28. Telefon 778).

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Dr. Tóth Elemér. —

Šalát Károly

zongora- és orgona-gyártó.

Első fiumei-szusáki

HANGSZERGYÁRTÓ.

Javítok, mindenféle hangműszert, ugyszintén felhangolok zongorákat és harmoniumoka.

Dusan felszerelt raktáramon tartok: citerákat, mandolinákat, harmoniumokat, harmonikákat, guszlíkákat stb. stb.

☛ Javításaim pontos voltáért jótállok. ☛

Sušák, Strossmayer-utca 59. Telefon 819.

(A fiumarai híd től vezető főutcában).

E. HÖNIG**STABILIMENTO CROMO-LITO-TIPOGRAFICO**

Con grande Deposito di Carta

Via Ciotta 28. FIUME Telefono No. 319.

Eseguisce commissioni di qualsiasi lavoro si in Cromo-litografia che in

TIPOGRAFIA,

secondo i sistemi più recenti.

Garantisce il perfezionamento del lavoro unendo a questo sollecitudine e mittezza dei prezzi.

Si distingue nelle specialità di Reclami Artistici di grande effetto, così pure per Preventivi, Prezzi correnti ecc. ecc.

Hönig E. kö- és könyvnyomdája